

Ja tu esi **III grupas invalīds**, nedzirdīgs kopš bērnības, atsevišķa izziņa nav nepieciešama, bet jāuzrāda VDEĀK izziņa.

KĀ SAGATAVOTIES VALODAS PĀRBAUDĪJUMIEM?

Īpaši pārbaudījumiem piemērotus mācību materiālus piedāvā Naturalizācijas pārvalde, tās reģionālās nodaļas un filiāles (*ap 2 Ls / gab.*).

Sagatavoties zināšanu pārbaudei palīdzēs arī LNS sagatavoti bukleti: Satversme, Latvijas himna un Latvijas vēsture.

Lai uzlabotu latviešu valodas zināšanas, lasi LNS laikrakstu „Kopsoli”, apmeklē LNS rīkotos pasākumus un mācies no materiāliem, ko gatavo LNS Zīmju valodas centrs!

Katru pārbaudījumu var kārtot trīs reizes (ar 3 – 6 mēnešu starplaiku). Atkārtoti jākārtoti tikai tā daļa, kurā neveicās.

Uzmanību! Kad būsi ieguvis Latvijas pilsonību, tava vecā pase kļūs nederīga un ar to vairs nevarēsi doties uz ārzemēm.

KUR MEKLĒT SĪKĀKU INFORMĀCIJU?

Bezmaksas informatīvais tālrunis par pilsonības jautājumiem – 800 20 50.

Jautājumus vari uzdot arī *e-pastā*: konsultacija@np.gov.lv

Naturalizācijas pārvaldei ir izveidots arī Informācijas centrs. Tajā atrodami normatīvie akti, statistika, preses publikācijas, semināru, konferenču un citi informatīvie materiāli par pilsonību, naturalizāciju, sabiedrības integrāciju, valodas, mazākumtautību un cilvēktiesību

jautājumiem Latvijā un ārvalstīs.

Informācijas centrs, Rīgā, Smilšu ielā 1/3, 7.stāvā darbojas:

pirmdienā pl. 14 – 18

otrdiena, trešdiena, ceturtdiena pl. 9 – 12 un pl. 13 – 17 , piektdiena pl. 9 – 12 un pl. 13 – 16

Var arī ierasties uz konsultāciju kādā no Naturalizācijas pārvaldes nodaļām.

KĀ ATRAST NATURALIZĀCIJAS PĀRVALDI?

Naturalizācijas pārvaldes Nodaļas un filiāles ir daudzās Latvijas pilsētās. Izvēlies tuvāko!

Rīgas reģionālā nodaļa:

- ✓ E. Smilģa ielā 46 tel. 67409840
- ✓ Burtnieku ielā 37 tel. 67515642
- Jūrmalas filiāle Dzintaru 14 tel. 67764122

Daugavpils reģionālā nodaļa:

- ✓ Ģimnāzijas ielā 27 tel. 65425886
- Jēkabpils filiāle Draudzības alejā 9 tel. 65234060

Jelgavas reģionālā nodaļa:

- ✓ Lielā ielā 6 tel. 63022189
- Aizkraukles filiāle Rūpniecības ielā 9 tel. 65122503
- Bauskas filiāle Zaļā ielā 12 tel. 63927784
- Dobeles filiāle Brīvības ielā 5 tel. 63721343
- Ogres filiāle Brīvības ielā 33a tel. 65044350
- Tukuma filiāle Pasta ielā 29 tel. 63125841

Liepājas reģionālā nodaļa:

- ✓ Roņņu ielā 1 tel. 63423548
- Saldus filiāle Striķu ielā 2 tel. 63823743

Rēzeknes reģionālā nodaļa:

- ✓ Atbrīvošanas alejā 155/1 tel. 64625022
- Ludzas filiāle Stacijas ielā 46 tel. 65725080
- Madonas filiāle Blaumaņa ielā 3 tel. 64860098

Valmieras reģionālā nodaļa:

- ✓ Rīgas ielā 50 tel. 64222847

Ventspils reģionālā nodaļa:

- ✓ Pils ielā 12

Šis materiāls ir sagatavots ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. Par tā saturu pilnībā atbild laikraksts “Kopsoli”, un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības viedokli.

LATVIJAS PILSONĪBA

TU GRIBI KĻŪT PAR LATVIJAS PILSONI?

KAS JĀDARA?

- ✓ Uzzini, kādi ir Latvijas pilsonības iegūšanas veidi!
- ✓ Noskaidro, kurš veids piemērots tev!
- ✓ Izlasi, kādas prasības tev jāizpilda!
- ✓ Sameklē tuvāko Naturalizācijas pārvaldes (NP) nodaļu un iesniedz iesniegumu!

Atceries! Ja tu jau esi kādas citas valsts pilsonis, bet tagad gribi iegūt Latvijas pilsonību, tev būs jāatsakās no iepriekšējās pilsonības!

Latvijai iestājoties Eiropas Savienībā, visi tās pilsoņi automātiski kļūva arī par Eiropas Savienības pilsoņiem. Ja tu kļūsi par Latvijas pilsoni, arī tu iegūsi Eiropas Savienības pilsonību.

Projekts “Mūsu iespējas –mūsu nākotne”

KĀ VAR IEGŪT LATVIJAS PILSONĪBU?

I. Tu vari pieteikt savu Latvijas pilsoņa statusu. Tu vari reģistrēties kā Latvijas pilsonis, ja:

- ✓ esi latvietis vai līvs un pastāvīgi dzīvo Latvijā,
- ✓ esi bijis Latvijas pilsonis 1940. gada 17. jūnijā,
- ✓ tavi vecāki vai vecvecāki bijuši Latvijas pilsoņi 1940. gada 17. jūnijā,
- ✓ esi apguvis pilnu mācību kursu latviešu valodā un ieguvis pamatizglītību vai vispārējo vidējo izglītību. *Iesniegumu aizpilda uz vietas NP darbinieks, tev tikai tas jāparaksta.*

Iesniegumu var iesniegt, ja:

- ✓ tava pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijā,
- ✓ tu esi reģistrējies Iedzīvotāju reģistrā,
- ✓ tev nav citas valsts pilsonības vai arī tu esi saņēmis atļauju atteikties no šīs pilsonības (to sauc par pilsonības valsts ekspatriācijas atļauju),
- ✓ tev ir vismaz 15 gadu.

Ja tev vēl nav 15 gadu, iesniegumu var iesniegt tavi vecāki, adoptētāji vai aizbildņi. Ja tev jau ir 15 gadu, Latvijas pilsonības iegūšana tev jākārti pašam patstāvīgi.

Par iesnieguma iesniegšanu nav jāmaksā.

II. Iespēja iegūt Latvijas pilsonību ir arī bezvalstnieku vai nepilsoņu bērniem, kas piedzimuši Latvijā pēc 1991. gada 21. augusta. Bērnu var atzīt par Latvijas pilsoni, ja:

- ✓ viņš dzimis Latvijā pēc 1991. gada 21. augusta,
- ✓ viņa pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvija,

- ✓ pirms tam viņš visu laiku bijis nepilsonis vai bezvalstnieks.

Ja bērnam vēl nav 15 gadu, iesniegumu par bērnu iesniedz viņa vecāki, adoptētāji vai aizbildņi. Vecākiem jābūt reģistrētiem Iedzīvotāju reģistrā kā bezvalstniekiem vai nepilsoņiem, kas vismaz pēdējos 5 gadus pastāvīgi dzīvo Latvijā.

Par iesnieguma iesniegšanu nav jāmaksā!

III. Vēl viens veids, kā iegūt pilsonību, ir naturalizācija.

Naturalizācija ir uzņemšana pilsonībā.

To var izmantot pieaugušie (no 15 gadu vecuma), kas vismaz pēdējos 5 gadus pastāvīgi dzīvo Latvijā, reģistrējušies Iedzīvotāju reģistrā un var uzrādīt iztikas līdzekļu esamību (darba algu, pabalstu, pensiju, stipendiju, rēķinu bankā utt.).

Kopā ar vecākiem var naturalizēties arī bērni līdz 15 gadu vecumam. Tad vecākiem jāaizpilda atsevišķs iesniegums un jāuzrāda bērna dzimšanas apliecība.

Par naturalizēšanos ir jāmaksā valsts nodeva:

- ✓ pamatnodeva ir 20 Ls;
- ✓ pensionāriem, II un III grupas invalīdiem; skolēniem, studentiem, bezdarbniekiem, trūcīgajiem iedzīvotājiem un daudzbērnu ģimeņu locekļiem – 3 Ls,

Nodeva pirms došanās NP jāiemaksā šādā kontā:

Saņēmējs: Valsts kase, TRELIV22

Reģistrācijas Nr. 90000050138

konts LV41TREL1060190919600

Iemaksas mērķis: Valsts nodeva naturalizācijas iesnieguma iesniegšanai

- ✓ Nodeva nav jāmaksā politiski represētajiem, bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, I grupas invalīdiem un cilvēkiem, kas atrodas valsts un pašvaldību sociālās aprūpes iestādēs.

Lai saņemtu maksas atvieglojumu, jāiesniedz attiecīgs dokuments, piemēram, pensionāra, invalīda vai bāreņa apliecība, izziņa no skolas vai augstskolas utt.

Nepieciešamie dokumenti, ejot uz NP: pase, 3 foto (3x4), invalīda apliecība, dokuments par nodevas nomaksu.

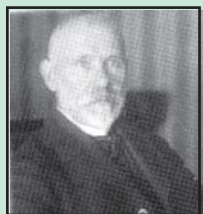
Pēc iesnieguma iesniegšanas jāparaksta **svinīgais solījums** Latvijas Republikai. Iesniegumu izskatīs 5 – 6 mēnešu laikā.

KAS JĀZINA PAR NATURALIZĀCIJAS PĀRBAUDĪJUMIEM?

Naturalizējoties vispārējā kārtībā jākārti divi pārbaudījumi: latviešu valodas prasmē un zināšanās par Satversmi un Latvijas vēsturi. Bet saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 353 no tiem atbrīvoti:

- ✓ I grupas invalīdi,
 - ✓ II grupas invalīdi ar progresējošu psihisko saslimšanu,
 - ✓ II un III grupas invalīdi ar abpusējo kurlumu vai kurlmēmumu.
- Pārējie II un III grupas dzirdes invalīdi kārti tikai valodas prasmes pārbaudes 1. daļu – lasīšanu un rakstīšanu...**

NP priekšnieks ir tiesīgs atvieglot valodas un zināšanu pārbaudi vai atbrīvot no pārbaudes cilvēkus, kam ir invaliditāte, Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas izziņa.

valdība). Pēc tam pie varas mēģināja tikt baltvāci mācītāja Ā. Niedras valdība, bet viss beidzās bez rezultāta, un vara atkal nonāca Ulmaņa rokās (1919.VII).

1920. gadā tauta ievēlēja Satversmes sapulci, kas izstrādāja LR Satversmi – valsts Pamatlikumu (Konstitūciju). Notika 1. – 4. Saeimas vēlēšanas (1922), kuru darbības laikā nomainījās 18 valdības un 4 prezidenti (J. Čakste - *attēlā*, G. Zemgals, A. Kviesis, K.

Ulmanis). Par tautas ziedojumiem uzcēla Brīvības pieminekli (1935).

Starptautiskā sabiedrība Latvijas neatkarību atzina 1921. gadā. Šajā laikā Latvija ieguva starptautisku atzinību kā valsts, kas rūpējas par nacionālo minoritāšu tiesībām. Latviju uzņēma Tautu Savienībā. Tika ieviesta nacionālā valūta - lats (1922).

No 1930. gada pasaule pārdzīvoja lielu ekonomisko krīzi. Tā skāra arī Latviju. Iedzīvotājos auga neapmierinātība. 1934. gada 15. maijā toreizējais premjerministrs Ulmanis mierīgi, bez militāra spēka izmantošanas noorganizēja valsts apvērsumu, apturot Saeimas un politisko partiju darbību, lai izbeigtu politiska rakstura nesaskaņas un koncentrētos uz ekonomisko problēmu risinājumu.

Ulmaņa laikos 1934. – 1940. gadā Latvija piedzīvoja strauju saimniecisko augšupeju un sasniedza vienu no augstākajiem dzīves līmeņiem Eiropā. Šādai politikai bija maz pretinieku, tāpēc Ulmanis ātri kļuva par tautā ieredzētu līderi un pats uzņēmās arī Valsts prezidenta pienākumus (1936).

30. gadu otrajā pusē Latvijā ražoja VEF Minox fotoaparātu – tobrīd mazāko fotokameru visā pasaulē, arī automašīnas, lidmašīnas un radio. Latvija sevi pilnībā apgādāja ar elektrību. Tika uzcelta Ķeguma spēkstacija.

Neatkarības zaudēšana

1939. gada 23. augustā PSRS un Vācija parakstīja vienošanos, ko sauc par Molotova - Ribentropa paktu ar pievienoto slepeno dokumentu – vienošanos par teritoriju sadali Eiropā. Saskaņā ar to Latvija nonāca PSRS ietekmes zonā.

1940. gada 17. jūnijā PSRS armija okupēja Latviju, un 5. augustā pret tautas gribu tā tika pievienota PSRS.

1941. gada naktī no 13. uz 14. jūniju tūkstošiem iedzīvotāju tika vardarbīgi iegrūsti lopu vagonos un aizvesti uz Sibīriju. Kopumā 35 tūkstoši iedzīvotāju cieta padomju varas represijās šajā – „Baigajā gadā”.

Okupācijas varu maiņa

1939. gadā sākās Otrais pasaules karš. 1941. gadā tas sasniedza Latvijas robežu. Padomju armija atkāpās, sākās vācu nacistiskās okupācijas laiks. **Bet 1944. gadā atgriezās krievu armija, un pēc asām cīņām uzvarēja padomju puse.** Baidoties no padomju varas atgriešanās, ap 140 tūkstoši Latvijas iedzīvotāju devās bēgļu gaitās. Daudzi no viņiem mira ceļā uz Vāciju, Zviedriju u.c. ārvalstīm.

PSRS sastāvā

1944. – 1990. gadā Latvija atkal atradās padomju okupācijas varā. Pirmie pēckara gadi bija ļoti grūti. 120 tūkstoši Latvijas iedzīvotāju tika apcietināti vai izsūtīti uz koncentrācijas nometnēm un attālām nometinājuma vietām PSRS Galējos Ziemeļos, Sibīrijā, Tālajos Austrumos u.c. 1949. gada 25. martā vairāk nekā 40 tūkstoši lauku iedzīvotāju tika izsūtīti uz Sibīriju.

Notika privātīpašumu atsavināšana, piespiedu kolektīvizācija un kolhozu

dibināšana laukos. Sākās rusifikācija – latviešus centās pārkrievot, uzspiest viņiem krievu valodas lietošanu.

Tieši tādā nolūkā padomju valdība izlēma arī vairākas lielas rūpnīcas būvēt Latvijā. Daudz strādnieku priekš tām ievada no Krievijas un citām PSRS republikām. Tā izjauc līdzsvaru starp iebrāucējiem un vietējiem iedzīvotājiem. Ap1980. gadu latviešu bija tikai puse no visiem iedzīvotājiem.

Neatkarības atjaunošana

Pārmaiņas sākās 20. gs. 80. gados, kad PSRS vadības stils kļuva brīvāks. To tūlīt izmantoja tie, kuru sapnis bija atjaunot Latvijas neatkarību. Tika izveidotas sabiedriski politiskas organizācijas: *Helsinki 86, Latvijas Nacionālās Neatkarības Kustība, Latvijas Tautas Fronte*, kas ļoti aktīvi cīnījās par Latvijas neatkarības atjaunošanu. **Šo laiku Latvijas vēsturē sauc par Trešo Atmodu jeb Dziesmoto revolūciju.**

1989. gada 23. augustā apritēja 50 gadi kopš Latvijai liktenīgā Molotova - Ribentropa pakta parakstīšanas. Šī Vācijas un PSRS līguma rezultātā visas trīs Baltijas valstis – Latviju, Lietuvu un Igauniju – okupēja PSRS. Šajā dienā, lai pievērstu pasaules uzmanību Baltijas tautu liktenim, apmēram 2 miljoni latviešu, lietuviešu un igauņu sadevās rokās, izveidojot 600 km garu cilvēku ķēdi no Tallinas cauri Rīgai līdz Viļņai. Šis Baltijas ceļš simbolizēja šo valstu iedzīvotāju alkas pēc brīvības.

Nozīmīgs solis neatkarības atjaunošanā tika veikts 1990. gada 4. maijā, kad Latvijas PSR Augstākās Padomes deputāti pieņēma deklarāciju (paziņojumu), kurā prasīja atjaunot Latvijas neatkarību. Bet 1991. gada 13. – 27. janvārī Latvija nostājās uz barikādēm, lai apliecinātu nelokāmo tautas gribu būt brīvai savā zemē un pretotos iespējamam bruņotam apvērsumam.

Beidzot atkal brīva valsts!

- 1991. gada 21. augustā deputāti nobalsoja par to, ka Latvijas valsts neatkarība ir atjaunota.
- 1991. gada septembrī to atzina arī PSRS.
- 1994. gadā tika izvests krievu karaspēks.
- No 1991. gada Latvijas ir Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) dalībvalsts.
- 2004. gadā Latvija iestājās Ziemeļatlantijas Aliansē (NATO).
- 2004. gada 1. maijā Latvija tika uzņemta Eiropas Savienībā.

Valstī notikusi Satversmes, privātīpašuma tiesību un brīvā tirgus atjaunošana. Amatā stājies Valsts prezidents un Ministru prezidents. Tauta ievēlējusi 5. – 8. Saeimu. Līdzšinējie Valsts prezidenti: Guntis Ulmanis (1993 – 1999), Vaira Vīķe - Freiberga (1999 – 2007), Valdis Zatlers (no 2007).

LATVIJAS VĒSTURE

- **AIZVĒSTURES PERIODS** – pirmie iedzīvotāji, agrīnie valstiskie veidojumi
- **VIDUSLAIKI** – Krusta karš, Livonijas valsts
- **JAUNIE LAIKI** – zviedru, poļu, krievu laiki garīgā atmoda, nacionālā atzīmšana
- **JAUNĀKIE LAIKI** – brīvības cīņas Latvijas Republikas izveidošana Okupācijas jūgā Neatkarības atgūšana

“Projekts Mūsu iespējas - Mūsu nākotne”

Šis materiāls ir sagatavots ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. Par tā saturu pilnībā atbild laikraksts “Kopsoli”, un tasa nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības viedokli.

Senie laiki

Teritoriju, ko šodien saucam par Latviju, ilgi klāja ledāji. Pirmie cilvēki tajā parādījās 9 tūkstošus gadu pirms mūsu ēras. Tie bija ziemeļbriežu mednieki. Viņi te apmetās, ledājiem atkāpjoties.

3 tūkst. gadu p.m.ē. Latvijas teritorijā ieradās somugru iedzīvotāji, bet pirmie baltu iedzīvotāji pievienojās 2 tūkstošus gadu pirms mūsu ēras. Viņu dēļ somugri pamazām atkāpās uz ziemeļiem.

Somugri - radniecīgu valodu saime, kurai pieder igauņi, somi, ungāri u.c., arī lībieši. Balti –radniecīgu valodu grupa, kurai pieder latvieši un lietuvieši. Pieder indoeiropiešu valodu saimei. Agrāk šajā grupā bija ap 10 valodu, tagad palikušas tikai divas dzīvas – latviešu un lietuviešu, mantojumā no somugru ciltīm palikusi tikai ļoti maza tautiņa – līvi, kas apdzīvo Baltijas jūras piekrasti Kurzemē. Tie ir tikai pāris simti cilvēku, kuriem saglabājusies sava valoda un kultūras tradīcijas.

Senie balti bija zemkopji un lopkopji, aktīvi iesaistījās arī tirgošanā, it īpaši ar Eiropā iecienītiem dzintaru un citiem amatniecības izstrādājumiem. Baltijas piekraste bija zināma kā vieta, kur var iegūt dzintaru, kas daudzviet pasaulē bija lielākā vērtē nekā zelts un bija pazīstams visai tālās vietās, piemēram, Senajā Grieķijā un Romā.

Viduslaiki

Viduslaiku sākumā Latvijas teritorijā bija izveidojušās vairākas tautas. No palikušajiem somugriem radās līvu jeb lībiešu tauta, no baltiem - kurši, latgaļi, sēļi un zemgaļi.

Katrai tautai bija sava valoda un tradīcijas. Tās bieži karoja savā starpā. Vislielākā bija latgaļu tauta, arī politiski un sabiedriski visaugstāk attīstījusies. Kurši bija izcili karotāji un kuģotāji. Viņi bieži devās pāri jūrai, iebruka un laupīja citās Baltijas jūras zemēs, tāpēc citi no viņiem baidījās un sauca par baltu vikingiem – jūras laupītājiem.

Savukārt sēļi un zemgaļi bija pazīstami kā miermīlīgi lauksaimnieki.

Svešzemju iekarotāji

Latvijai kā zemei pie jūras no laika gala bijis ļoti izdevīgs ģeogrāfiskais stāvoklis. Tādēļ citas tautas bieži gribējušas Latviju iekarot. Viduslaiku sākumā laupīšanas nolūkos tajā bieži iebruka skandināvi un Krievzemes iedzīvotāji.

12.gs. otrajā pusē Latviju apciemoja tirgotāji no Rietumeiropas. Viņi izmantoja Daugavu kā tirdzniecības ceļu uz Krieviju. Pašās 12.gs. beigās vācu tirgotāji ieradās kopā ar misionāriem (ticības sludinātājiem), kas centās baltu pagānus un somugrus pievērst kristīgajai ticībai.

Pagāns –nekristīgais; cilvēks, kas pielūdz dabas dievības, piemēram, sauli, mēnesi, pērkonu utt.

Vietējie iedzīvotāji negribēja pieņemt jauno ticību, Romas pāvests nolēma uzsākt Krusta karu pret baltu ciltīm. Bruņoti vācu krustneši pavadīja kristiešu misionārus, lai ar varu piespiestu vietējos iedzīvotājus pievērsties kristietībai – katoļticībai.

Rīgas dibināšana

Rīgas pilsētu nodibināja vācieši (1201), un ātri vien tā kļuva par lielāko un spēcīgāko pilsētu Baltijas jūras austrumu krastā.

Šī vieta bija izdevīga, lai varētu piestāt kuģi. Senatnē Daugavā ietecēja Rīdzenes upe. Daugavas un Rīdzenes krastos atradās divi līvu ciemi un osta. Bīskaps Alberts, ieradies šeit kopā ar krustnešiem, uzcēla savu pili tagadējās Jāņa baznīcas vietā. Drīz vien tika uzbūvēta arī Doma un Pētera baznīca.

Apkārt tām saradās vācu tirgotāju nami. Sākumā tie veidoja pusloku gar Rīdzenes krastu (ap tag. Līvu laukumu). 1211. gadā bīskaps sāka celt jaunu Doma baznīcu, kas vēlāk vairākkārt pārbūvēta.

Vācu pakļautībā

Vietējās tautas ilgi pretojās vācu krustnešiem. Diemžēl tās cīnījās pret vācu karavīriem katra atsevišķi un pat savā starpā, tāpēc nespēja apvienoties un kopā uzvarēt ienaidnieku.

Krustneši to izmantoja un pamazām pārņēma savās rokās kontroli pār visu teritoriju. 1290. gadā zemgaļi pameta pēdējās pili un aizgāja uz Lietuvu.

Vācieši pakļāva ne tikai Latviju, bet arī Igauniju. Abas zemes kopā nosauca par Livoniju (no vārda - līvi).

Bijušie krustneši un citi vācu kungi tur dabūja zemi kopā ar visiem zemniekiem, kurus padarīja par saviem kalpiem. Tā iedibinājās netaisnīga sociālā iekārta – dzimtbūšana.

Rīgas attīstība

1282. gadā Rīga iesaistījās slavenajā Hanzas tirdzniecības pilsētu savienībā un ātri kļuva par ievērojamu austrumu – rietumu tirdzniecības centru, īpaši Krievijas virzienā.

Šajā savienībā iekļāvās arī Cēsis, Straupe, Limbaži, Koknese, Ventspils, Valmiera.

Poļu – lietuviešu un zviedru pakļautībā

Livonijas valstiņas sagrāva Livonijas karš (1558 - 1583). Livonijas ziemeļdaļu (Igauniju) pēc kara ieguva Zviedrija. Pārējo teritoriju pārvaldīja Polija – Lietuva. Šajās zemēs izveidojās divas hercogistes: Pārdaugavas – labajā krastā; Kurzemes un Zemgales – kreisajā krastā.

1600. gadā sākās 30gadu ilgs karš starp Poliju – Lietuvu un Zviedriju. Pēc tā Pārdaugavas hercogiste sadalījās divās daļās: Vidzemi pārvaldīja zviedri, Latgali – poļi.

Zviedri atbalstīja izglītību: Tērbatā izveidoja Karaļa Gustava akadēmiju, Rīgā atvēra liceju, dibināja skolas zemnieku bērniem. Attīstījās lauksaimniecība, īpaši Vidzemē, jo tur bija auglīga zeme. Ar izaudzēto labību tika apgādāta lielākā daļa Zviedrijas. Zemniekiem noteica kļaušas un nodevas, viņi varēja sūdzēties par muižkungu patvaļu.

Grūtāk klājās poļu Latgalē. Tur zeme bija nabadzīgāka, zemnieki – dzimtcilvēki atradās pilnīgā atkarībā no muižkunga. Kamēr pārējā Latvijā reformācijas ietekmē izplatījās luterticība, tur saglabājās katoļu ticība.

17. gs lielu ekonomisko uzplaukumu piedzīvoja Kurzemes hercogiste. Hercoga Jēkaba (*attēlā*) valdīšanas laikā (1642 – 1682) tai bija pat divas kolonijas – Gambijas sala Āfrikā un Tobago sala Karību jūrā. Šajā laikā īpaši attīstījās kuģubūve un metālapstrāde.

Krievijas impērijas sastāvā

18. gadsimta sākumā sākās Ziemeļu karš. Tā iemesls bija Krievijas impērija vēlējas paplašināt savu teritoriju ar Baltijas jūras piekrasti.

1710. gadā Krievijas karaspēks ieņēma Vidzemi, bet 1795. gadā visa Latvijas teritorija jau bija Krievijas impērijas pakļautībā: Kurzemē izveidoja Kurzemes guberņu, Vidzemi un Dienvidigauniju apvienoja Vidzemes guberņā. Latgali pievienoja Vitebskas guberņai.

18. gadsimta beigās ļoti strauji attīstījās rūpniecība. Pieauga arī iedzīvotāju skaits. Latvija kļuva par Krievijas attīstītāko provinci (nomali). Laukos pastiprinājās muižnieku patvaļa, reizē arī zemnieku nemieri.

Dzimtbūšanu asi kritizēja vācu tautības apgaismotāji, piemēram, Garlībs Merķelis darbā *"Latvieši"*.

Nacionālā atmoda

19.gadsimta sākumā nacionālā pašapziņa modās daudzās Eiropas zemēs. Arī latvieši piedzīvoja spēcīgu atmodu, sākot apzināties savu nacionālo piederību – to, ka viņi ir latvieši un no tā nav jākaunas. Pieauga interese un lepnums par latviešu kultūru un valodu.

19. gs. pirmajā pusē sāka izdot laikrakstus latviešu valodā, latviešu jaunieši sāka studēt augstskolās - galvenokārt Tērbatā (tagadējā Tartu, Igaunijā) un Pēterburgā. Viņi veidoja jauno latviešu inteligenci, kļūstot par skolotājiem, žurnālistiem, rakstniekiem un zinātniekiem, un tas veicināja latviešu izglītības un kultūras attīstību. Tika nodibināta Rīgas Latviešu biedrība (1868), sarīkoti I Vispārējie latviešu dziesmu svētki (1873).

19. gs. otrā pusē bija nacionālās atdzimšanas laiks. Jaunlatvieši – visaktīvākie Latvijas kultūras un sabiedriskās dzīves darbinieki – pieprasīja latviešiem tādas pašas tiesības kā citām tautām. Viņu vidū: K. Valdemārs, J.Alunāns, A.Kronvalds, Auseklis, A. Pumpurs u. c.

Ciņu par demokrātiju un sociālo taisnīgumu aizsāka sabiedriskās kustības Jaunās strāva dalībnieki: J. Jansons – Brauns, Rainis, Aspazija, P.Stučka u. c. Latvijā atceļ dzimtbūšanu (1817 – 1861).

Krišjānis Barons (1835–1923) bija viens no jaunlatviešiem un tautiskās atmodas darbiniekiem. Viņš mūža garumā krāja un kārtoja latviešu tautasdziesmas – dainas. Pateicoties viņam, varam lepoties, ka mums ir pasaulē visbagātākais tautasdziesmu krājums.

Brīvības cīņas

Sapnis par Latvijas neatkarību kļuva īstenojams 20.gs. sākumā, kad I pasaules karš sasniedza Latviju. Daudzu sirdis iedegās brīvības alkas. Drosmīgi latviešu karavīri, saukti par latviešu strēlniekiem, sākumā karoja cariskās Krievijas pusē cerībā beidzot tikt pie savas brīvas valsts un bija ļoti izslavēti ar savu bezbailību.

Kara beigu apjukums Krievijas valdošās aprindās deva iespēju brīvības cīnītājiem Latvijā apvienot demokrātiskos spēkus, lai sāktu piepildīt savu sapni par brīvību un panāktu valstisko neatkarību.

Neatkarīgajā Latvijā

1918. gadā tika izveidota Tautas padome, kas tā paša gada 18. novembrī Nacionālajā teātrī svinīgā sēdē pasludināja Latvijas neatkarību. Tika sastādīta Pagaidu valdība ar Kārli Ulmani vadībā. Arī padomju Krievija atzina Latvijas neatkarību un oficiāli, uz visiem laikiem atteicās no pretenzijām uz tās teritoriju.

Diemžēl drīz vien tie izrādījās tukši solījumi. Jau 1919.gada 4. janvārī sarkanarmija atkal iesoļoja Rīgā ar nolūku atjaunot padomju varu (P. Stučkas

Tomēr 1873. gada vasarā Rīgas Latviešu biedrības zālē Dziesmu svētku ieskaņas koncertā tā tika nodziedāta, iepriekš neminot.

Krievu valdība šo dziesmu turpināja vajāt arī turpmāk, pat arestēja dirigentus un slēdza korus, kas uzdrošinājās to dziedāt. Reizēm atļāva dziesmu izpildīt ar mainītu tekstu, *Latvijas vietā dziedot Baltija.*

Brīvvalsts himna

1918. gada 18. novembrī tika proklamēta neatkarīgā Latvijas Republika. Dziesma **“Dievs, svētī Latviju!”** tajā izskanēja kā tikko pasludinātās brīvvalsts himna (oficiāli no 1920. gada 7. jūnija).

1940. gada 16. jūnijā Latgales Dziesmu svētkos Daugavpilī korus skandētā himna aplūsa uz ilgu laiku. Sekoja padomju okupācijas gadi, kad tā atkal tika aizliegta.

Atgriešanās

Atmodas laikā strauji atdzima interese par Latvijas neatkarības simboliku. Skolu jaunatnes VI Dziesmu un deju svētkos kopkoris koncertu Mežaparka Lielajā estrādē sāka svinīgi – ar **“Dievs, svētī Latviju!”** (1989). Latvijas brīvvalsts vēsturiskā simbolika atjaunota no 1990. gada 15. februāra. Pie tās pieder sarkanbaltsarkana karogs, valsts ģerbonis un himna.

Kad skan himna...

Sabiedriskos pasākumos himnas izpildījuma laikā jāstāv kājās, vīriešiem jānoņem cepures. Himnu var dziedāt līdzi. Nedzirdīgie cilvēki to var izpildīt zīmju valodā.

Karogs

Valsts karogs ir tumšsarkans ar baltu svītru; krāsu attiecība 2:1:2; karoga garuma un platuma attiecība 2:1. Šīs krāsas pieņemtas par latviešu tautas nacionālajām krāsām.

LR karogs tiek uzskatīts par vienu no senākajiem karogiem pasaulē.

Valsts ģerbonis

Latvijas Republikas Valsts ģerboņa autori ir mākslinieki **Vilis Krūmiņš** un **Rihards Zariņš**.

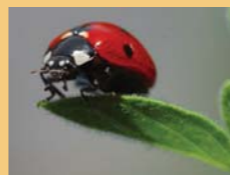
Saule augšdaļā simbolizē Latvijas nacionālo valstiskumu.

Trīs piecstaru zvaigznes simbolizē vēsturiskos novadus (*Kurzeme–Zemgale, Vidzeme, Latgale*) vienotajā Latvijā. Novadus raksturo dzīvnieku tēli: Kurzemes un Zemgales novadu – sarkans lauva kā spēka, modrības un drosmes simbols; Vidzemi un Latgali – grifs, teiksmains sudrabots zvērs ar spārnota lauvas ķermeni un ērgļa galvu kā bagātības sargātājs. Zem vairoga ir divi ozola zari, kurus kopā savieno sarkanbaltsarkana lenta.

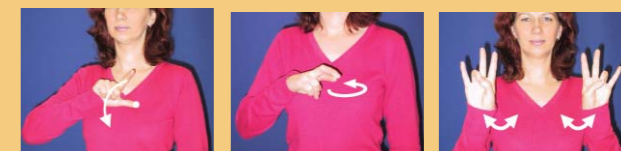

Citi nacionālie simboli

Latvijas nacionālais putns ir **baltā cielava**. Nacionālais kukainis ir **divpunktu mārīte**. Latvijas nacionālais zieds ir **margrietiņa**.

Latvijas Republikas Himna

*Dievs, svētī Latviju,
Mūs' dārgo tēviju,
Svētī jel Latviju,
Ak, svētī jel to!*

*Kur latvju meitas zied,
Kur latvju dēli dzied,
Laid mūs tur laimē diet,
Mūs' Latvijā!*

Projekts “Mūsu iespējas –mūsu nākotne”

Šis materiāls ir sagatavots ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. Par tā saturu pilnībā atbild laikraksts “Kopsoli”, un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības viedokli.

Latvijas Republikas Himna

Himna sākotnēji sacerēta kā svinīga kora dziesma (1873). Tā uzrakstīta dzejiskā, senā valodā. Varbūt tev daži tās vārdi nav saprotami. Tad palīdzēs šie paskaidrojumi!

Šo dziesmu autors iecerējis kā latviešu tautas lūgšanu Dievam.

Pirmajā pantā mēs lūdzam, lai Dievs svētī Latviju, mūsu dārgo tēviju.

☐ **jel** = *nu taču, lūdzu. Vārdiņš jel apliecina, ka kaut ko ļoti, ļoti vēlamies un ļoti lūdzam, lai mūsu lūgumu izpilda.*

☐ **latvju** = *latviešu.*

☐ **meitas zied...** *Varbūt grūti saprast? Zied puķes un koki. Kā var ziedēt meitenes? Tas nav jāsaprot tieši.*

Otrais pants sākas ar Latvijas aprakstu – dzimtenē ir labi un skaisti, tur visi jūtas laimīgi.

Padomā – *lai puķes ziedētu, tām jābūt veselīgām, stiprām, labi koptām, tām jāsaņem saules siltums un ūdens.*

Tāpat ir ar cilvēku. Ja cilvēks ir drošībā, vesels, laimīgs un mīlēts, par viņu var teikt, ka viņš zied. Tātad meitene, kas zied, ir vesela, laimīga, priecīga un skaista.

Himnas pēdējie vārdi: “Laid mums tur laimē diet, Mūs’ Latvijā!” arī ir lūgšana. Tajā lūdzam, lai Dievs mums atļauj laimīgi dzīvot Latvijā.

☐ **diet** = *dejoj.* **Padomā** – *kad tev gribas dejot? Kad esi spēka un enerģijas pilns.*

Tātad arī šo tekstu var saprast kā lūgumu Dievam par priecīgu dzīvi savā zemē.

Mūsu himnas vēsture

1873.gadā tika organizēti pirmie Vispārējie latviešu dziesmu svētki. Komponists Baumaņu Kārlis tiem piedāvāja vairākas savas dziesmas. Viena no tām bija “**Dievs, svētī Latviju!**”, kurai viņš rakstījis gan vārdus, gan sacerējis mūziku.

Baumaņu Kārlis (1835 – 1905)

Komponists, literāts, skolotājs un aktīvs sabiedriskais darbinieks.

Vairākus gadus aktīvi darbojies Rīgas Latviešu biedrībā. Viens no pirmo Dziesmu svētku organizatoriem.

Baumaņu Kārļa mūža liela daļa saistīta ar Limbažu novadu. Tur pagāja bērnība un skolas gadi.

Vēlāk viņš dzīvoja un strādāja Pēterburgā, Rīgā. Mūža nogalē atkal atgriezās dzimtajā novadā.

Apbedīts Limbažu kapos.

Aizliegtā dziesma

Dziesmu svētku koru oficiālajā programmā dziesmu “**Dievs, svētī Latviju**” neatļāva iekļaut, jo tajā laikā mūsu zeme bija cariskās Krievijas pakļautībā kā daļa no Baltijas guberņas, bet tekstā skanēja vārds *Latvija*, tāpēc to aizliedza.

Latvijas Republikas Satversme

Kas ir Satversme?

Tā ir Latvijas valsts Konstitūcija jeb Pamatlikums.

Vārdu *satversme* latviešu valodā ieviesa valodnieks Atis Kronvalds 19.gadsimta vidū.

Kā Satversme radās?

1918. gada 18. novembrī tika proklamēta (pasludināta) neatkarīga Latvijas Republika. Jaunajai valstij vajadzēja savus likumus, kuros noteikta valsts iekārta. Tika organizētas vēlēšanas. Latvijas pilsoņi ievēlēja Satversmes sapulci – cilvēku grupu, kurai uzticēja izstrādāt jaunās valsts Pamatlikumu – Satversmi.

Šis darbs tika paveikts divos gados, un 1922. gada 15. februārī Satversme tika pieņemta. Saskaņā ar to varēja sākt veidot jaunās Latvijas valsts iekārtu.

Diskriminācija = ierobežojoša attieksme pret noteiktu cilvēku vai cilvēku grupu, viņu tiesību sašaurināšana.

👉 **Politiskā brīvība** – tiesības uz domas, apziņas, reliģiskās pārliecības un vārda brīvību. Baznīca atdalīta no valsts.

Katrs var brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, kā arī izteikt savus uzskatus, apvienoties biedrībās, partijās utt., piedalīties sapulcēs, gājienos vai piketos, ja tie iepriekš pieteikti.

👉 **Sociālās tiesības** – uz īpašumu un darba samaksu, ne mazāku par valsts noteikto minimumu, iknedēļas brīvdienām, ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu. Strādājošajiem ir tiesības streikot.

Ikvienam ir tiesības uz sociālo nodrošinājumu, medicīnisko palīdzību un izglītību, īpaši bērniem invalīdiem un bērniem, kas palikuši bez vecāku gādības vai cietuši no varmācības.

Mazākumtautībām ir tiesības saglabāt un attīstīt savu valodu, etnisko un kultūras savdabību.

Satversmes 114. pants nosaka: Personām, kuras pieder pie mazākumtautībām, ir tiesības saglabāt un attīstīt savu valodu, etnisko un kultūras savdabību.

Kur var izlasīt visu Satversmi?

Satversmi var atrast daudzās interneta mājas lapās, piemēram,

www.likumi.lv un www.saeima.lv.

“Projekts Mūsu iespējas - Mūsu nākotne”

Šis materiāls ir sagatavots ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. Par tā saturu pilnībā atbild laikraksts “Kopsoli”, un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības viedokli.

Valsts Prezidents ir valsts vadītājs – viņš

izvirza Ministru prezidenta amata kandidātu, izsludina vai arī noraida Saeimas pieņemtos likumus, ieceļ Latvijas vēstniekus, vajadzības gadījumā sasauca ārkārtas valdības sēdes, ierosina jaunus likumprojektus. Viņu var atsaukt no amata, ja tam piekrīt vismaz 67

Saeimas deputāti. Savukārt Prezidents var ierosināt Saeimas atļaušanu. Tad par to jābalso tautai.

Attēlā - Latvijas valsts prezidente Vaira Vīķe Freiberga (1999 - 2007).

Tautas nobalsošana ir nozīmīgs politisku jautājumu izlemšanas veids, ļoti svarīga demokrātijas sastāvdaļa. Likuma pantus, kuros skarti Latvijas tiesiskie pamati (piemēram, par valsts neatkarību, demokrātiju, tautas vēlētu Saeimu, latviešu valodu kā valsts valodu) iespējams mainīt, tikai tautai nobalsojot.

Izpildvara Latvijā pieder valdībai – Ministru kabinetam. Latvijas valdību veido Ministru prezidents. Viņš izvēlas ministrus, sastāda Ministru kabinetu, kuru balsojot apstiprina Saeima.

Valdība atbild par savu darbību Saeimas priekšā. Ja Saeima izsaka neuzticību atsevišķam ministram, tad valdība darbu turpina, bet Ministru prezidents aicina citu personu ministra amatā. Ja Saeima izsaka neuzticību Ministru prezidentam, jāatkāpjas visam kabinetam. Tad Valsts Prezidents izvēlas jaunu Ministru prezidentu, kurš veido jaunu valdību.

Kādas ir cilvēka pamattiesības Latvijā?

Satversmes 8. nodaļā ir skaidrotas cilvēka pamattiesības:

👉 **Personiskā brīvība** - tiesības uz dzīvību, brīvību, cilvēka godu un cieņu. Visi ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Nevienam nedrīkst diskriminēt.

Cik ilgi Satversme darbojās?

Satversmes darbību daļēji apturēja 1934. gada 16. maija valsts apvērsums, ko organizēja toreizējais Ministru prezidents **Kārlis Ulmanis** (attēlā centrā).

Viņš atlaida Saeimu un aizliedza partiju darbību. Turpmāk likumus pieņēma Ministru kabinets. Valsts amatos ierēdņus iecēla pats Ulmanis vai viņa valdība. Latvijas pilsoņi nevarēja ievēlēt Saeimu un ietekmēt valsts politiku. Latvija vairs nebija demokrātiska valsts, jo līdz 1940. gadam tajā valdīja autoritārais režīms.

Demokrātija = valsts forma, kurā tauta piedalās valsts lietu lemlēmšanā.

Autoritārais režīms = nedemokrātisks valsts pārvaldes veids, kurā valdība kontrolē sabiedrību, tās garīgo dzīvi un ekonomiku, likvidē citādi domājošas partijas un organizācijas, apspiež citādi domājošos. Parasti tas saistīts ar vienpersonisku (viena cilvēka) varu, kurai jāpakļaujas bez ierunām.

Kad Satversme vairs nedarbojās?

1940. gadā Latviju okupēja Padomju Savienība (PSRS).

Latvija pārstāja būt neatkarīga valsts, tika nomainīta himna, ģerbonis un karogs.

Satversmes vietā darbojās PSRS Konstitūcija.

Saskaņā ar to vadošā loma valstī bija nevis tautas ievēlētā parlamentam, bet gan komunistiskajai partijai. Vēlēšanās bija jābalso tikai par vienu sarakstu, ko sastādīja komunistiskās partijas uzraudzībā.

PSRS = Padomju Sociālistisko Republiku Savienība (nodib. 1922). Tai pamatā bija Padomju Krievija. Gadu gaitā vēl pievienotas 15 republikas, arī Latvija, Lietuva un Igaunija.

Komunistiskā partija = vienīgā atļautā partija PSRS. Partiju dibināja Ļeņins. Tās mērķis bija sasniegt komunismu – tādu sabiedrisko iekārtu, kurā nebūtu personiskā īpašuma un visi būtu vienlīdzīgi.

Kad atjaunoja Satversmes darbību?

Satversmes atjaunošana cieši saistīta ar Latvijas ceļu uz neatkarību. (attēlā - Baltijas ceļš).

Daļēji tas notika jau 1990. gada 4. maijā līdz ar Latvijas PSR Augstākās Padomes deputātu pieņemto deklarāciju (paziņojumu) par mūsu valsts neatkarības atjaunošanu.

Satversme pilnībā sāka darboties no 1991. gada 21. augusta saskaņā ar konstitucionālo likumu „Par Latvijas Republikas valstisko statusu”.

Vai Satversme palikusi nemainīga?

Daži papildinājumi Satversmē ierakstīti saistībā ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā.

Piemēram, tas, ka par iestāšanos vai izstāšanos no

Eiropas Savienības var lemt tikai tautas nobalsošanās.

Agrāk Satversmei bija 7 nodaļas. 1998. gadā Saeima iekļāva vēl 8. nodaļu “Cilvēka pamattiesības”.

Tagad Satversmei ir 116 panti, kas sadalīti

8 tematiskās nodaļās:

- ☞ Saeima
- ☞ Valsts Prezidents
- ☞ Ministru kabinets
- ☞ Likumdošana
- ☞ Tiesa
- ☞ Valsts kontrole
- ☞ Cilvēka pamattiesības

Kas Satversmē noteikts?

Satversmē noteikts, kā jādarbojas Latvijas valsts pārvaldei, kā jāievēl Saeima un Prezidents, kā jāveido valdība, kas jādara ārkārtas gadījumos, piemēram, ja Latvijā iebrūk svešs karaspēks utt.

Satversme nosaka, ka **Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika un vara valstī pieder tautai, valsts valoda Latvijas Republikā ir latviešu valoda.**

Vara Latvijā sadalīta likumdošanas varā (Saeima), izpildvarā (Ministru kabinets) un tiesu varā.

Politiskā vara Latvijā ir parlamenta jeb Saeimas rokās. Tā ievēl Valsts Prezidentu un valdību, apstiprina amatā tiesnešus.

100 Saeimas deputātus ievēl balsstiesīgie pilsoņi reizi četros gados, viņus nevar atsaukt. Var atsaukt tikai visu Saeimu, ja par to nobalso tauta.

Balstiesīgie pilsoņi ir Latvijas pilsoņi, kuri vēlēšanu dienā sasnieguši 18 gadu vecumu.

Katrs ievēlētais Saeimas deputāts dod svinīgu solījumu būt uzticīgs Latvijai, ievērot Latvijas Satversmi un likumus.

